

Budji 178

178

178
1640

A

TISZA - ESZLÁRI

GYILKOSSÁG.

Irta:

Egy evangélikus lelkész.

Ára 20 kr.

*Eladási főraktár : GOLDSCHMIDT LAJOS,
budapesti hírlapközvetítő irodája és könyvkeres-
kedésében V., fürdő-utcza 1. sz.*

15.

BUDAPEST. 1882.

Nyomatott Markus Samuál, nagy koronanteza 23. szám alatt.

L1572 0056788

DR. BALLAGI GÉZA.

I.

Hónapok multak el, mióta egy fiatal országgyűlési képviselőnek, Ónody urnak azon szerencsétlen ötlete támadt, egy mindennapos, közönséges törvényszéki esetet a parlament elé vinni és egy nagy napi eseménnyé felfűni.

Vajjon több volt-e az egész egy közönséges bűnesetnél?

Nem, határozattan nem! Hazánk minden nagyobb városában találunk számos oly félig felnőtt gyermeket, kik szüleiktől megszöktek, vagy ezek által elküldettek. A fővárosban az ily gyermekek száma százakra rughat. Mily gyakran fordul elő a lelkésznél, hogy oly gyermekkel találkozik, mely gyermekies ártatlansággal bevallja, hogy ennyi és ennyi év előtt szüleitől megszökött és azóta velők soha többé nem érintkezett. Másrészt ép oly gyakran találkozunk szülékekkel, kiknek gyermekei 5—12 éves korukban nyomtalanul eltűntek és minden kutatás daczára sem kerültek elő, vagy csak évek után egy szerencsés véletlen folytán. Én ismertem évek előtt Eperjesen egy családot, melynek tiz éves leánya elveszett. A gyermek feltalására mindent megkíséreltek. De hasztalanul! Tiz év eltelte után a véletlen vezette a gyermeket szüleinek karjai közzé.

Mi történt a gyermekkel ez időközben?

A gyermek valami csinyt követett el és félve az anyai dorgálástól megszökött. Eperjestől két órai járásra egy a

vásárról haza utazó kereskedő a gyermeket siránkozva és éhségtől kinőzva megtalálta. A kereskedő megszánta a szegény gyermeket és miután ez alhatatosan a mellett maradt, hogy szülei nincsenek, haza vitte magával egy kis vidéki városba. A gyermek itt maradt egy évig, azután a fővárosba jött szolgálatba egy szegény családhoz és ily minőségben tölté el éveit Budapesten, míg a rendőrség őt szülei kérelmére folyton ugyancsak a fővárosban kereste.

Ime egy egyes, közönséges eset.

Ilyen szüleiktől megszökött gyermekek száma, mint említők, Budapesten százakra megy és ha minden egyes ily gyermek oly oltalmazókra talált volna mint Istóczy és Onody urak, akkor valóban a zsidóság fele már börtönben ülne, míg a másik fele rituális módon vágott húst nem is ehetne többé, lévén természetesen minden sakter már régóta szintén fogoly.

Egy évtized, vagy talán már egy év múlva is lassankint kitudodnék, hogy az a bizonyos gyermek itt vagy ott létezik, vagy itt vagy amott természetes halállal mult ki. Akkor aztán a foglyokat szabadon bocsátanák és ezek, mint régen a katonaságnál divott, a kiállott büntetést alázatosan megköszönhetnék.

Ha minden eltűnt gyermekből Magyarországon egy Ester- esetet csináltak volna, mily szomoru lenne állapotunk. És ép oly joggal, melylyel itt történt, történhet volna minden alkalommal, rosszul értelmezett felfogás már sok rosznak volt előidézője és könnyű lett volna a botrányt már előbb elhárítani.

Könnýü?

Nem, mert ehhez Magyarországnak hiányzott három személy, kiknek mostanában örvendet: Istóczy, Onody és zsurnalistikai csatlosunk Verhovay ur. Ily triumviratus, mely felett szép, toleráns hazánk mindenkoron szégyenkezett volna, jött most egyszerre létre és ezen triumviratus birt azon szomoru bátorsággal, bennünket a külföld előtt mint ho

hóczokat oda állítani. Évekkel ezelőtt élt Magyarországon egy férfit, kinek szellemi fölénye oly egyéneket, mint a fentnevezettek tökéletesen háttérbe szorított, kinek előkelő műveltsége és nemes gondolkozási módja ily üzemeket soha sem engedett volna felszínre jutni. Ez báró E ö t v ö s J ó z s e f volt!

Midőn a nagy költő és államférfi örökre elszunyadott, hangosan hirdették sirjánál, hogy szelleme ö r ö k k é fog élni. De akkor hazudtak. Egy országban, hol E ö t v ö s szelleme él, soha sem fognak emberek merészkedni, egy közönséges törvényszéki esetből felekezeti kérdést csinálni. Avagy lett volna-e bátorságuk azt De á k Ferencz idejében tenni?

Elfeledték e két nagy magyart! Már hogy ne? Hiszen ezek a keresztények megfélemeztek magáról Krisztus urunkról, ki egész más tanokat hirdetett, mint azok, kik nem átaljak azt mondani, hogy ők az ő hitét vallják és kik a gyűlölet tanát hirdetik, miután megszűntek b o l o n d o k lenni.

Bolondok! ez volna talán a kereszténység ezen Baal-papjainak leghelyesebb elnevezése, kik hivatlanul az előtérbe tolakodnak és összecsiszítják a nép legalsóbb rétegeit, hogy ezek nekik tapsoljanak. És a nép alsóbb rétege szeret hallgatni az ily kiállításokra; az utcái tömeg ép úgy mint a salonok póriás elemei, és a tetszés nyilatkozatok csiklandozzák ezen álapostolok ajkait úgy hogy minduntalan folytatván szónoklataikat, a szabad, szép és tolerans Magyarországnak hitelét aláásni igyekeznek.

És vajjon lehetséges ez? Vajjon képesek lennének ők Magyarországnak azon hirnevét megsemmisíteni, melyet nemes műveltségű, szabadelvű főpapjainak köszönhet.

Bizonyára, soha!

A világtörténelem egy hatalmas kerék. Más emberek feje fölött vonult már el ezen kerék romboló hatásával és így ezen hivatlan apostolokat is agyon fogja nyomni, hogy

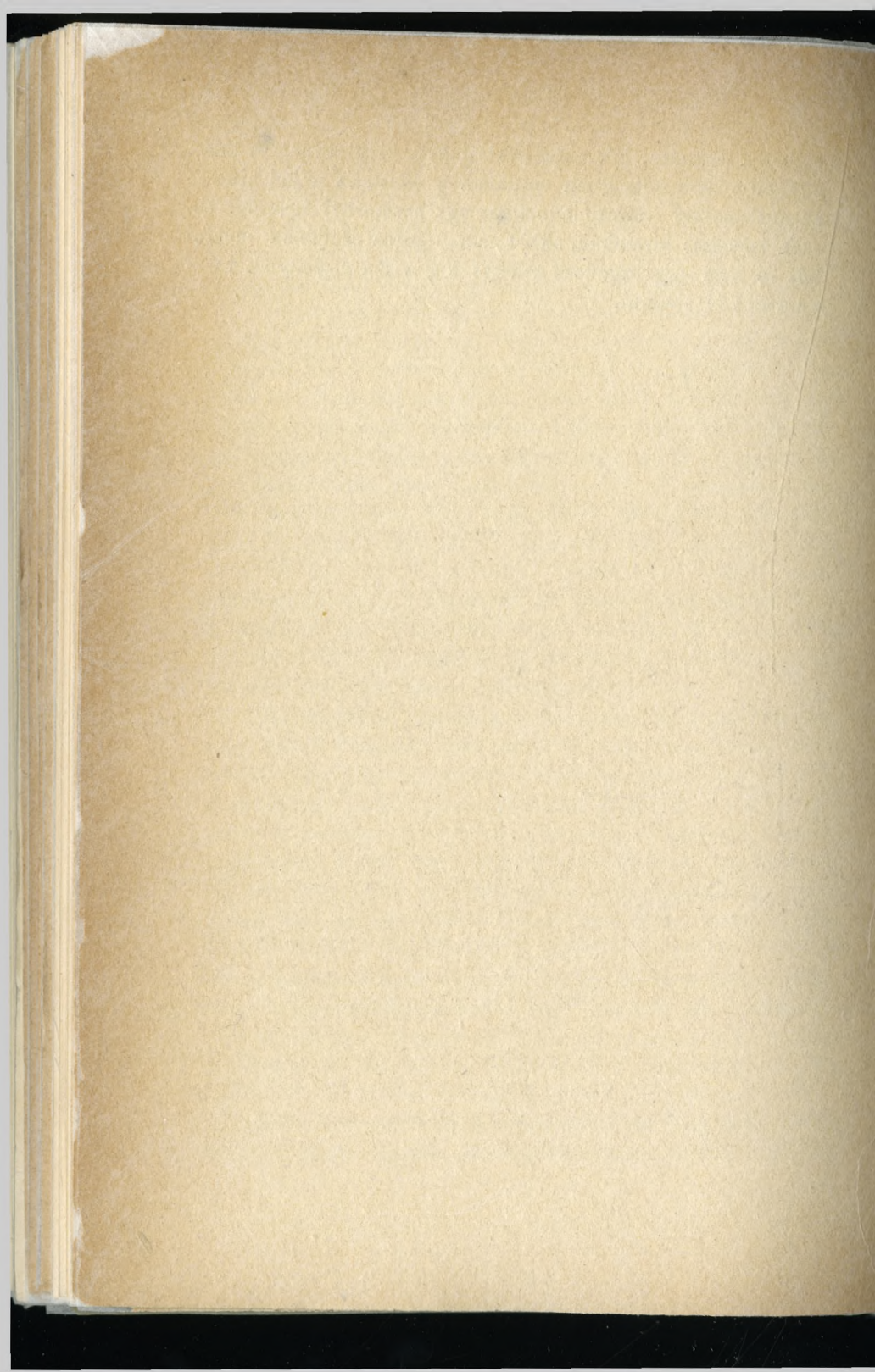
még csak nyomuk sem marad hátra. Egy napon csak majd mint mesebeli alakokat fogják őket emlegetni, mosolyogva fognak két embernek mániájáról beszélni, kik — mint ez minden rögeszmeű embernél szokás — szívosan ragaszkodtak hamis tanaikhoz, míg ezekkel együtt elpusztultak.

De ma ezen két egyén még nem túlhaladott fogalom, ép oly kevéssé mint az általuk bizonyos gyengédséggel nagygyá nevelt tiszta-eszlári gyilkosság és így egyelőre még velők kell foglalkozunk. Sokat, borszasztó sokat irtak már róluk. Az ujságczikkek, melyek a tiszta-eszlári eset alkalmából napvilágot láttak, egész kötetekre rúgnak és valóban — az ujságíró urak nem veszik rosز néven — jó gyomor kell azok elemésztéséhez. Sok badarságot irtak össze, különösen azon organumok, melyek az antisemitismus köntöselével drapirozva nagyon is kitették magokért. „Függetlenség“ „Westungarischer Grenzbote“ és „Szabolcsmegyei Közlöny“ e napokban mint ultra-antisemiták mutatták be magukat és kifeszített tüdővel fűták a gyűlölet tüzét, anélkül hogy azt sorvadó tüdeikkel lángra lobbanthatták volna.

Én mindezen cikkekkel azon türelemmel olvastam, mely a lelkésznek némileg kötelessége és csak önmagammal vívott hosszas tusa után és néhány barátom unszolására tökélttem el magamat, ezen sorok megírására. Ezek egy nem zsidónak és nem katholikusnak objektív nézeteit képezik, ki az egész ügyet nagy figyelemmel kísérvén, annál inkább volt képes magának a felett részben ítéletet képezni, a meny-l nyiben már az ügy ítéletre meg van érve. Azonkívül tökéletesen ismerem a zsidók törvényeit, szokásait, parancsolatait és tanait és így biztosan megnondhatom, hogy meddig mehet a zsidó rituális szokásaiban és hogy hol kezdődik azoknak ostobasága, a kika zsidótörvények felett vitatkoznak, anélkül hogy azokról csak némi fogalommal is birnának.

Ezen könyvecske sem antisemitáknak sem semitáknak ett írva, hanem csupán hasongondolkozásu, előítélet nélküli

emberek számára, kik ezen két táboron kívül állnak és talán egy pillanatra kétségben volnának a felett, ha vajjon nincs-e az antisemiták harczirodájában egy szemernyi igazság. Ha ezek tetszését birandom, akkor ezen röpirat czéljának megfelelt és nem egy ingadozó kedélyt fog a Baal-papok tév-tanaitól elvonni.

II.

A zsidók határozottan sok hibával bírnak, de még mindig nincs eldöntve, hogy ezen hibákkal általában mint emberek, vagy különösen mint zsidók vannak — e felruházva. Hosszu éveken át közlekedvén emberekkel minden felekezeti különbség nélkül, úgy tapasztaltam, hogy azok oly hibák, melyekkel mind az emberek többé kevésbé bírnak. Legalább az intelligens zsidóságnál nem tapasztaltam más gyengéket, hibákat és szenvedélyeket, mint más felekeztek intelligentiájánál. Nem intelligens zsidókkal nem érintkeztem, de úgy tudom, hogy a más vallásbeliek is nem kis mennyiségű társadalmi salakkal bírnak. És vajjon miért ne legyen a zsidóknak megengedve salakka bírnai. Hát csupán ők mutathassanak fel kivétel nélkül értelmes és mivelt embereket? És többet az antisemiták tulajdonképen nem akarnak!

Azt a nehány tuczat uzsorást vetik szemökre? Én megvagyok róla győződve, hogy a zsidó papság, ha lelkiismeretére bizuk a feleletet, legelső volna, mely így szólna a biblia szellemében: „Miután uzsorát üztek és felebarátaikon meggazdagodtak, vezessétek ki és kövezzétek meg őket!” Uzsorásokat vallási szempontból megítélni, helytelen, mert ezek hitfeleiket ép úgy kifosztják, mint a nem

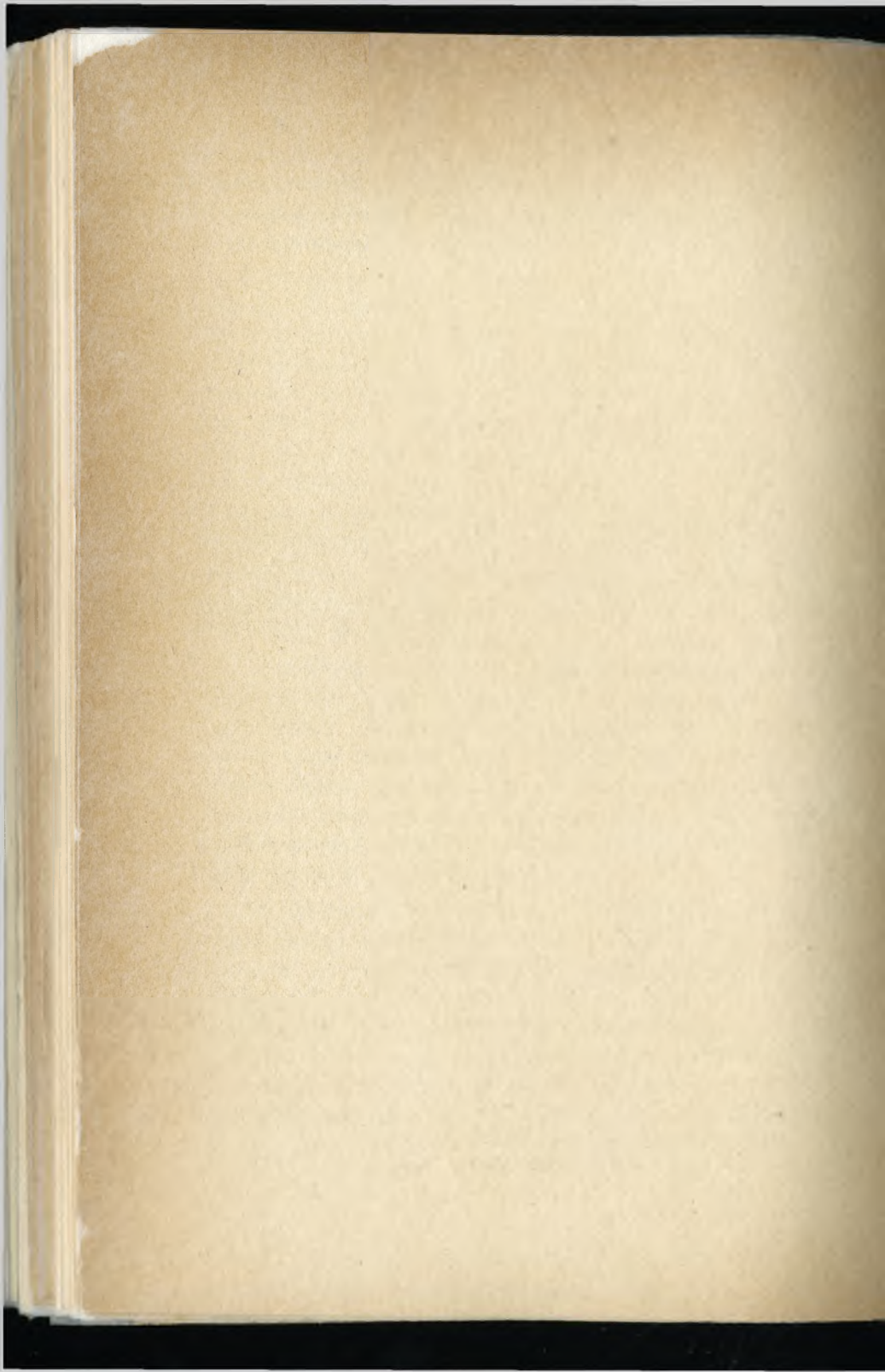
zsidókat és a nem zsidó uzsorások sem tartoznak a ritkaságok közé. Az **Ó testámentom** szigoruan tiltja az uzsorát és **az Ó testámentom törvényei képezték az evangélium alapját.**

Gazdagságukat vetik szemére a zsidóknak? Mily esztelenség. Közülök is csak egy igen csekély százaléka van szerencse javakkal megáldva. Vagy azt hiszik azok, kik a zsidók gazdagságáról beszélnek, hogy azon ezer meg ezer zsidónapszámos, mesterember, házaló és koldus, azon ezer hajléktalan zsidó, kik a hatóságoknak terhére esnek, kik éhen halnak és nyomorultan tönkre mennek — azt hiszik, hogy ezek mindnyájan rejtett javakkal bírnak? Velem ezt az antisemita liga vezetői nem hitethetik el. A zsidók közt is van elég nyomor, köztük is vannak rossz emberek. De hát vajjon a nemzsidókhöz csupa derék, becsületes és nemeslelkű ember tartozni? Ha igen, akkor jogotok van a zsidókra követ dobni, de csak akkor!

A zsidóság nálunk már évek óta igyekszik, nemzeti viszonyainknak magát alárendelni és faji jellegéből kivetközni. Zsidóul imádkoztak, de hazafiasan gondolkoztak és csak az izgató kiáltások figyelmeztették őket ismét, a vallást előtérbe léptetni és szorosabban egymáshoz fűződni, mivelhogy a barátság és a türelmesség, melyben bíztak, csalékonyan mutatkozik és arra utalja őket, hogy a közös összetartásban keressék az első támaszpontot.

Mi is juthatott eszébe azon maroknyi embernek, hogy a tiszta eszlári gyilkosságból — ha ez már csakugyan meg is történt — fegyvert igyekeznek kovácsolni, hogy több százszézer hasznos és szorgalmas polgárt hazánktól el akarnak idegeníteni és őket az elkülönítésre kényszeríteni? — Ezt bizonyára soha sem fogják elérni. Magok a zsidók nem tartják a dolgot nagyon komolynak. Zavargások ellen védi őket a hatóság és gyülelet ellen az értelmiség, mely Magyarországon még a paraszttal is vele született. Egyes kinövések-

ért ép oly kevésbé lehet a keresztény vallásu magyart, mint a zsidó vallásu magyart felelősétnni. Minden tábornak, minden vallásnak meg van a maga rákfenéje, melyet a legjobb akarat mellett sem rázhatunk le magunkról.

III.

Meghalt vagy él-e Solymosi Ester? Természetes vagy nem természetes halállal mult-e ki? Ezen kérdésre megfelelni nem vagyok képes; ezt kideríteni a törvényszék dolga leend. De igenis képes vagyok azon hirsztelt esztelen mende mondáról szólni, hogy a kérdéses Ester rituális czélból gyilkoltatott meg.

Ez egyszerűen ostobaság! Egy ily nemdemondát csupán elvetemedettség, avagy eszeveszettség hirszelhet. Ha keresztül lapozzuk Mózes öt könyvét és valamennyi talmudfoliánst, sehol még csak nyomát sem találhatjuk, hogy a zsidóknak rituális célokra vére van szükségök, sőt az ő vallások az egyedüli, mely a vér élvezetét szigoruan tiltja. Azon ételt, a mely vérrel készült, zsidó szabályzat szerint nem szabad enni. A már főzésre elkészített húst azonnal el kell dobni, ha abban a rituális tisztítás után egyetlen egy véres rész vagy véresejt találtatik. Ezek oly szabályok, melyek legszigorubbán foganatosítandók és semmiféle más hitvallásnál nem fordulnak elő.

Ime, ez is bizonyítja, hogy a zsidóknak mily szigoruan meg van tiltva az állati vér élvezete, hát még mennyivel szigorubb a zsidóvallás tilalma az embergyilkosság ellen. „**A ki őt, azt szintén öljetek meg;**“ ez a zsidó jog alaptörvénye! Nem fér hozzá semmiféle értelmezés,

semmiféle kommentár; nem tür meg mentő okot mint ez a legújabb korszak humanistikus törvényeinél előfordul; kérlelhetlen szigorral követeli: „szemet szemért, fogat fogért és életet életért.“ Nincs rá kivétel egy zsidótörvénykönyvben sem, nincs egy képzelhető ok sem megnevezve, mely megengedné, hogy a gyilkosságot bizonyos körülmények közt máskép is szabadjon megítélni.

És ezen vallás, melyben az emberiség nagy megváltója neveltetett, meg türje a gyilkosságot rituális czélokra? Ezen vallás, mely a gyilkosságot oly szigoruan, oly kérlelhetlenül és oly irgalmatlanul torolja meg, mely merev, sőt mondhatni, kegyetlen szilárdsággal üldözi a bűnöst még a későbbi utodokban, mely parancsolja, hogy a gyilkos, ha a földi igazság büntetését kikerülte, nyugtalanul és hajléktalanul bolyongjon a világon, — ez a vallás engedné meg mint kiváltságot a rituális gyilkosságot?

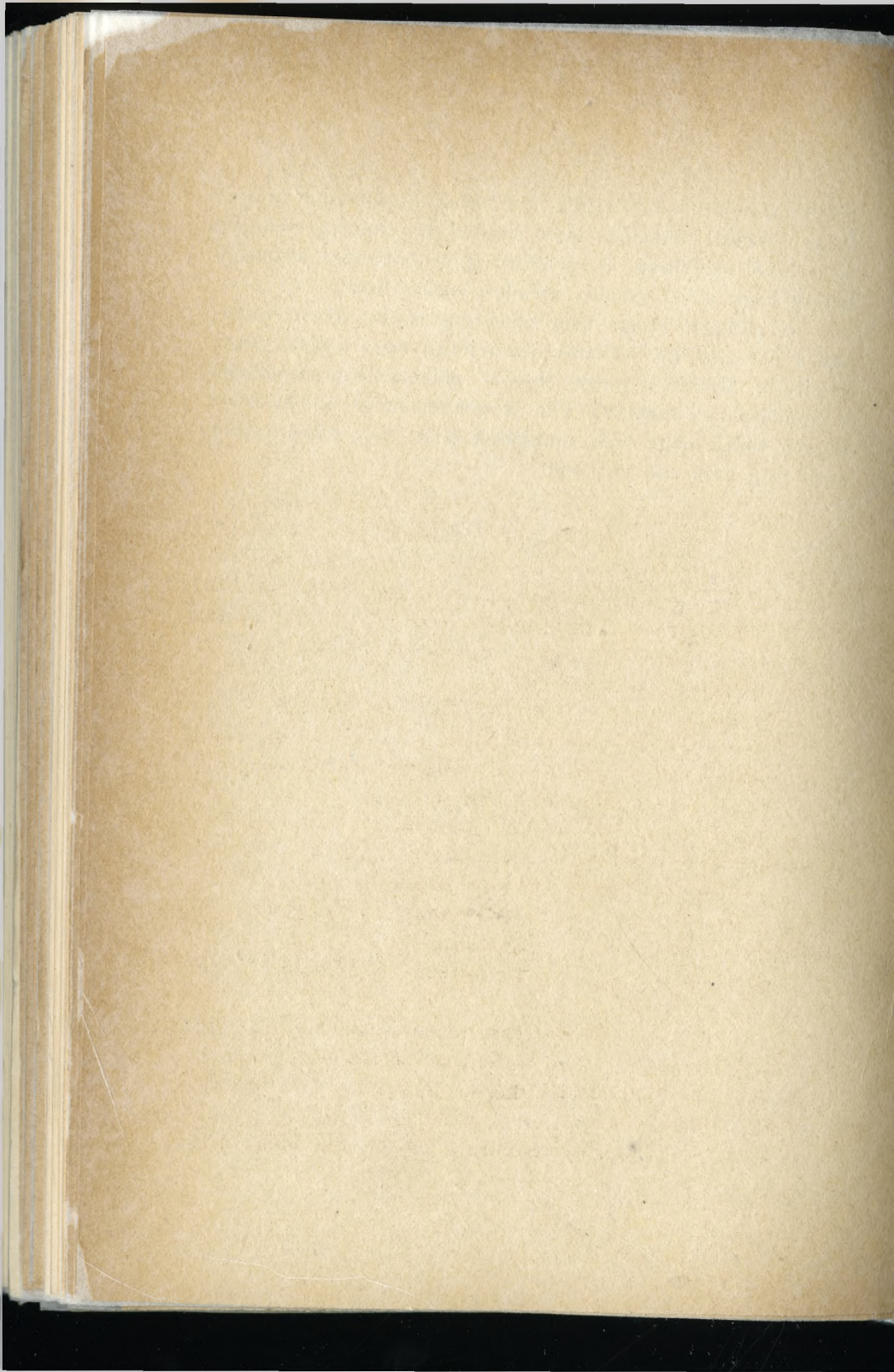
Mily esztelen hobort! Hisz he van bizonyítva, hogy a gyilkosságtól való utálat és iszony egy vallásnál sem gyökerezik oly mélyen, mind a zsidó vallásnál, minthogy egy törvény sem bünteti oly borzasztóan, oly kérlelhetlenül a gyilkosságot, mint a zsidó hit törvénye. Minden bűnkronikában fordulnak elő zsidók más vallásbeliek neveivel, csupán mint gyilkosok nem fordulnak elő, avagy oly elenyésző arányban, hogy bátran állithatni, miszerint a zsidó gyilkosságra képtelen. A zsidók elkeseredett ellenségei még a mult században számtalanszor beismerték ezt, azon indokkal, hogy a zsidók ezt inkább gyávaságból mint jogérzületből teszik. Mindenesetre különös indók, de én konstátálom a tényt, ismételvén, hogy a zsidó gyilkosságra csaknem képtelen.

De honnan származik hát azon kiirthatlan monda hogy a zsidók husvét éjjelén vért használnak?

A biblia beszéli, hogy a zsidók az egyiptomból való kivonulás éjjelén házaik küszöbét báránývérrel befecskendezték, hogy az öldöklő angyal, mely ezen éjjel az egyiptomiak házait bejárta, a zsidók lakásait kikerülje. Hihetőleg ezen

bibliai mondatból merítették a vérhasználatról szóló mesét; ez az egyedüli támpont, mely a zsidó könyvekben előfordul és melyből ostobaság és gyűlölet azon feltevésre vetemedhetett, hogy a vér rituális czélokra használtatik.

A „Függetlenség“ nem régen egy cikket közölt, melyben a nevezett lap beakarta bizonyítani, hogy a páska vérrel készítetik. Miután a páska készítő műhelyekben mindenütt a munkásoknak legalább fele keresztényekből áll, kíváncsi vagyok tudni, hogy ezen munkások miért nem tettek eddig erről még csak említést sem.

IV.

Itt helyben egy röpirat már közé tétetett, mely szintén a tiszta-eszlári gyilkossággal foglalkozott. Az is egy lelkésznek tollából eredt, de igen nagy fenntartással volt írva mi azzal látszik indokolva lenni, hogy tudós szerzője félt részrehajlónak látszatni. Joggal kellett neki ettől félnie, miután saját igazságtalanul ocsárolt és nevetséges módon gyanúsított hitfeleinek védelmére kelt.

Nekem nem kell félnem részrehajlónak tartatni, tehát nézetemet egy hitfelekezet védelmére, melyet oly fegyverekkel támadnak meg, melyek egy intélgens néphez nem méltóak, minden fentartás nélkül irhatom meg.

Hogy ismét azon sajnós esetre térjek, mely körül az egész ügy forog az alább következőkben kivonatokat idézek egy híres és nagy tudományu német evangélikus lelkész, Dr. Stark Hermann tollából eredő czikkből, ki a zsidó irodalom terén általánosan elismert tekintély.

Ezen tudós a rejtélyes tiszta-eszlári gyilkosságra vonatkozólag a következőket írja:

„A törvényszéki vizsgálat folyamatban van. Erelylyel vezetik és reméljük lesz eredménye. Természetesen nincs szándékunkban azt valami képen anticipálni. De egyetlen egy vádat, melyet a tény és az állítólagos avagy igazi tanuvallomások alapján nem annyira a zsidó vallás ellen, mint inkább a zsidók ellen emelnek, már most szabad és

kell az igazság és a béke érdekében visszautasítani; azon vádat, hogy Solymosi Eszter zsidók által „ritális czélokra“, némelyek még hozzá teszik a „synagogában“ öltetett meg, „mészároltatott“ le.

A jogot a bizonyításra ez ügyben a bibliai kor után keletkezett zsidó irodalommal való foglalkozásomból és a zsidó szokások ismeretéből veszem magamnak. A kötelesség reám nézve azon meggyőződésből ered, **hogy ezen vád igaz nem lehet. sőt akkor sem lehet igaz, ha két vagy három tanu esKüvel erősitené azt**, valamint azon erkölesileg önmagából kifolyó szükségből, hogy a hamisan vádoltakat védelmezsem.

A vád, hogy a zsidók keresztény vért használnak, különösen a tizenhetedik század óta nagyon különféleképen merült fel: „a vér a circumcisio által előidézett seb gyógyítására huználtatik; megkönnyíti az asszonyoknak a szülést; elősegíti a gyógyulást; szerelmi-italok készítésére szolgál,“ és több e féle ostobaság. Épen oly esztelen, de mert mostanában sokan hiszik, sokkal veszedelmesebb és azért itt különösen tekintetbe veendő azon nézet, hogy a keresztények vére a husvétii ünnepekre használtatik, vagy a páska (:mazzohtl :) készítésére, vagy a husvétii bor vegyítésére.

Ha a keresztényvér használata ezen czélra előírva, avagy csupán megengedve volna, úgy a zsidóknak oriási terjedelmű és az isteni szolgálat valamint a polgári élet minden egyes részleteibe behatoló külön irodalmában (:rituális művek, jogi vélemények. stb.): erre vonatkozó tételek bebizonyíthatók volnának. De sem a beavatottak erélye a keresztény felekezetű polemikuskok között, sem azon tévhitűek gyűlölet által élesbitett látása, kik az új hitfelekezethez való ragaszkodásukat fanatikus zsidó ellenszenvben akarják kitüntetni, nem volt képes mindazon iratokból csak valamit is idézni, a mi azon borzasztó vád megerősítésére csak némi-
leg is szolgálhatna.

A zsidó törvény figyelmes vizsgálata inkább azt eredményezi, hogy a zsidónak az emberi vérnek bármiféle használata, tehát rituális czélra is, teljesen lehetetlen.

Mindenekelőtt arra kell emlékeztetni, hogy a tizparancsolat minden megszorítás nélkül mondja: „ne ölj!” A törvény bármely rendelkezését — mondja a babyl. talmud, Sanhedrin. 74ik lap — szabad a zsidónak megszegni, hogy életét megmentse, csak a következő hármat nem: bálványimádás, vérfertőzet és gyilkosság (:szó szerint vérontás.) És ezen mondat Maimonides Mozes és a schulchan aruch által kodifikáltatott.

Kérdésünkre nézve még sokkal fontosabb azon körülmény, hogy a vér élvezete a pentateuchban többszörösen szigoru büntetések mellett tiltva van. A késői törvényhozás még tovább megy. Quaro Jozsef által irt schulchan aruchban olvasuk a következőket: „Az állatnak, baromnak és a madaraknak vérét egy általában nem szabad élvezni,” továbbá: „Vannak erek, melyeknek élvezete az azokban előforduló vér miatt tiltva van, például az alsó karszár, a váll és az alsó álkapocs erei.” „Ha egy tojásban egy véresep találtatik, ugy a vér eltávolítandó és a többi megehető; de csak akkor, ha a vér a tojás fehérjében volt. Ha azonban a sárgájában találtatott, akkor a tojás élvezete meg van tiltva.” „A halvér ugyan meg van engedve, de annak élvezete is meg van tiltva, ha egy edényben felfogatott, mert könnyen más vérnek tarthatnák.” Az embervérről is van említés téve; de mily alakban! „Ha valakinek foghusa evés közben vérezni kezd, akkor a vér gondosan eltávolítandó, nehogy azon téves nézetre adjon alkalmat, miszerint másféle vér volt.

Ezen vádnak valótlansága kitűnik továbbá abból, hogy a törvény szerint, a halottnak bármilyféle megérintése tisztátlanná tesz. A mi valósággal bebizonyított dolognak tekinthető, az azon körülmény, hogy körülbelül tizennégy századdal ezelőtt keresztények zsidók

által több ízben meggyilkoltattak. Ezen ténynek természetesen a zsidó valláshoz épen annyi köze, mint azon a közép-korban sokkal nagyobb számban előfordult keresztények által zsidokon elkövetett vértetteknek, a keresztény valláshoz.

Legalább egy az újabb időből kölcsönzött példa által bizonyitassék be, hogy igen gyakran, miután a keresztényvér használatáról szóló vád felhozatott, a törvényszéki vizsgálat még azon sokkal kisebb vádat is, hogy a gyilkos zsidó volt, mint tökéletesen valótlant derítette ki. 1834 július 13 dikájának éjjelén Neuenhoven mellett a grevenbroichi kerületben egy keresztényfiu meggyilkoltatott. „Csakhamar oly körülmények merültek fel, melyek a hiszékeny tömegett azon balhitre csábitották, hogy a fiunak isszonyu módon vérét vették, a miből aztán továbbá az következették, hogy a dologban zsidóknak és zsidó fanatismusnak kellett közreműködni . . . Az ez által támadt izgatottság következtében július 20 dika éjjelén egy felbőszült néptömeg Neuenhovenben két zsidónak lakását megtámadta és azt a butorzattal és árukkal együtt összerombolta, míg egyedejüleg Bedburykban az ottani zsinagogát megrohanták és szintén teljesen feldúlták. („Eberfelder Ztg. 305 sz. 1834 Julius 26). Néhány nappal ezután a düsseldorfi főprokuratura következő hivatalos rendeletet tett közzé. „A Grevenbroichi kerületben keresztény szülék egy gyermekének történt meggyilkolása egy rég elmúlt századok barbarismusából kifolyó habonás hitet ébresztett fel és a közelben lakó zsidók és ezek felekezeti gyülekezete ellen durva erőszakoskodásokat idézett elő. — A gyilkossági tényálladék törvényes megállapítása **az esztelen mese valóságának minden gondolatát megczáfolta** és a zsidók ellen intézett támadások bujtatói a törvényszék kezei közt vannak....“

Azért tehát a zsidók azon vád ellen, miszerint keresztényeket öltek meg, hogy vérüket a husvétii ünnepen élvezhessék, mindenkoron a leghatározottabban protestáltak.

A szóban forgó állitást nem kevés született keresztény

is valótlannak nyilatkoztatta ki. Hogy ezen cikket hoszura ne nyujtsan csak kettőt akarok megnevezni: Luthert és Wagenseil Jánost. Reformátorunk következőleg ír: „De minekutána mi őket csak erőszakkal kergetjük és ellenük hazugrágalmakat hazználunk, vádoljuk őket, hogy keresztény vért kell használniok, hogy bűdösek ne legyenek és nem tudom mit több e féle badarságokkal, hogy minjárt kutyáknak tartatnak; hát ugyan mi jót teremtsünk rajtuk?! és Wagenseil, a zsidókönyvek és szokások alapos ismerője azon most ismét feltámadt vád megaczáfolására egy különös művet irt következő czimel: „A zsidókat hamisan vádoló keresztényvérhasználatáról, ugyan is az iszonyu valótlanságnak határozot czáfolata, hogy a zsidók saját szükségletőkre keresztény vért használnak, mely vád ezen ártatlan emberek ezreinek vagyonát, birtokát testét és életét rabolta el.

De honnan, ered így hallom a tisztelt olvasót kérdezni, a vád?

Nem kell e ott, a hol füst van, tűznek is lennie?

Ezen és más egyéb a zsidók ellen felhozott vádagnak valódi oka azonmély űrben fekszik, melyet a különböző indokból kiindult keresztények és zsidók közti ellenszenv támasztott. Ezen általános mondattal meg kellene elégednünk, ha p. o. a kutak és források mérgezéséről szoló mesét, mely a közép korban oly sok hívőre talált, akarnánk megczáfolni.

A ritualis czélokra való keresztény gyilkolásnak babonája még más módon is meg magyarázható ha nem is menthető. A közép kor kereszténységének nagy tömege a zsidóhittről és szokásokról nem tudott semmit. Titok és bűvészet akkoriban két egymástól elválaszthatlan fogalom volt. No de a vér az egy különös nedv, melynek használatáról gyógy stb. czélokra az ó korban és a közép korban, de sőt a jelenben is (Keleten!) egy egész könyvet lehetne írni, Egy zsidó legenda szerint, a súlyosan megbetegedett Pharao

Egyiptom királya, bölcséinek tanácsára, naponta zsidó gyermekek vérében fürdött.

Ezen kicsinyekről és a többi meggyilkolt zsidóról a husvéti ünnepeken megemlékeztek és a „négy serleghez“ („Arbaekosoth“) melyből az első estén szoktak inni, vörös bort használtak. Hogy tudatlanok ebből tényleg vérelvezetre gondoltak ezt bizonyítja David Halevi ben Samuel, lengyel rabbi, (szül. 1600) az ő kiváló commentárjában és követeli, hogy ezen szokással a hozzá-füződő hazugságok miatt, hagyjanak fel. Épen ugy annak nem tudása, hogy a körülmetéltetés által előidézett seb gyógyítására az ugy nevezett bodros uszány nedve használtatik, azon ferde nézetre adott alkalmat, hogy a zsidóknak keresztényvérre van szükségök.

Az ily könyelmű vádak felemlítése ellen a kereszténységnek saját legrégibb története komoly intésül szolgálhat. **A második és harmadik század keresztényjei ugyanezen vád terhe alatt sokat szenvedtek.**

Justinus Martyr kényszerítve van, hitfeleit, ugynevezett apologiájának 12. fejezetében, következőleg védelmezni: „Ha rabszolgáinkból, nejeinkből és gyermekeinkből egy néhány vallomást kizsákos által kicsikartok, ugy ez még nem bizonyítja, hogy bűnösök vagyunk. Nem mi teszük azt, a mivel bennünket terheltek, hanem ti, de sőt még rosszabbat követtek ti el. Azért, ha ilyeneket elkövetnénk, nem is kellene tagadnunk. Gyülekezeteinket Kronos misteriaínak nevezhetnök; ha, mint a monda beszéli, vérrel tömnénk magunkat, ugy ezt bizonyos isteni tiszteletnek, a ti Jupiter Iatiaris-tok módjára, magyarázhatnök és előttetek igazolva lennénk.“

A keresztények Lyonban Eusebiustól vett leveleiben (: Kirchengesch. V. 1:) ugyancsak ezen vádokról tétetik említés.

Miután az előbbieken kimerítően bebizonyítottam, hogy a zsidók ép oly kevéssé követnek ol rituális gyilkosságot, mint a hogy a mohamodánok emberevők, áttérek ismét a tiszta eszlári esetre.

Kétségtelen, hogy még a nagy tömeg felett magasan kiemelkedő személyek sem maradhattak közönyösek a gyermekes rágalmak ellenében és hogy még maga a vizsgálat is némileg sinylödni látszott alatta. Ha a letartoztattak azon beadványát olvasom, mely július 24-én a helybeli lapokban közzé tétetett, csaknem abba a hiedelembe esem, hogy a vizsgálatot épen ezen letartoztattak ellenében nem igen sietették.

„Már közel két hónapja — hangzott a beadvány — hogy fogva vagyunk. szabadságunktól családjainktól és keresetünktől elvonva, anélkül, hogy ellenünk a rendes vizsgálat megindítatott volna és a nélkül hogy csak képzelhetnők, hogy mikor fog a rendes bűnvizsgálat, nem befejeztetni, hanem csak megkezdetni. Ezen eljárás a bűnvizsemsgálat törvényes gyakorlataival, sem a bűnvizsgálatról szóló szabályzat határozataival össze nem egyeztethető, jogainkat és érdekeinket azonban minden ok és szükség nélkül sérti.

Vajjon mi lehet annak oka? Mi indokolhatja, hogy a vizsgáló bíróság, a törvényes gyakorlatot és

a büntető eljárás szabályait mellőzve, önkény-
szerűen az állítólagos előnyözoatok stá-
diuában oly eljárást követ, mely ezen stá-
diuában nincs megengedve és mely a szükséghez
mérten csak a rendes vizsgálat alatt követhet.

Ezen szomorú ügyben nem lehet a vizsgálat egyedüli
feladata. Solymosy Eszter megöletésének állítólagos tényét
egyedül ellennünk és terhünkre be-
bizonyítani. De ha már ezen önmagában lehetetlen,
sőt képtelen czél feladatul volna kitűzve, még akkor is
ellennünk, kik eddig csupán gyanusítva és nem elítélve
vagyunk, a törvényes alakok lennének alkalmazandók és a
törvénynek akkor is sértetlenül meg kellene ovinia védel-
münk szabadságának törvényes biztosítékait.“

Be kell vallanom, hogy ezen sorok olvasása engem
mély fájdalommal érintett. Épen ez esetben czélszerű lett
volna, a vizsgálatnak gyorsabb menetet kölesönözni, épen
ez esetben, hogy a babonás hit csirájában elfojtassék, mint
ezt a törvényszék azon esetben tette, melyről Dr. Stark
Hermann e könyvecske negyedik fejezetében említést tesz.
Azon panaszlevél a szept fején találja, midőn egy más
helyen a következőket mondja:

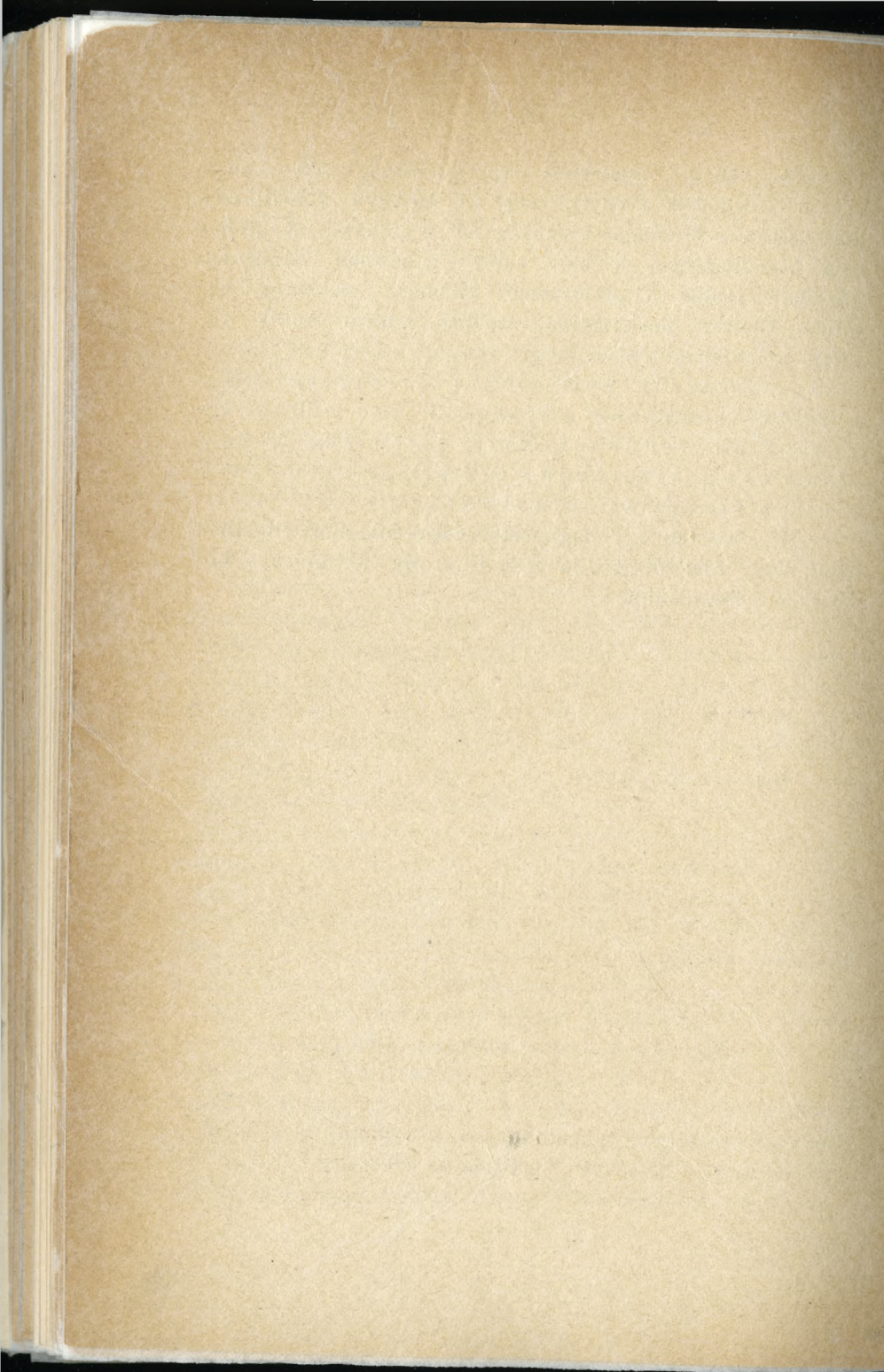
„Ügyünkben ugyan csupán a büntető törvénykezés
indokai lehetnek mérvadók; mindazonáltal bátorkodunk alá-
zatossággal megjegyezni, hogy a törvényszék előtt bizonyára
azon tekintet is nyomatékkal bir, hogy az előnyözoatnak
határtalan időre való kinyujtása által **az ország lakóinak
izgatottsága ne nyerjen folytonosan új tápot.**“

Ez találó! A vizsgálatnál megbizott bíró kevés tekin-
tettel volt reá. Neki bizonyára csupán a saját jogi nézeteire
kell reflektálni, de vannak pillanatok, midőn más indokok
is mérvadók és a tiszta-eszlári ügy ilyen momentum.

Én a bírót — mint emlitém — minden kételyen felül
helyezem; ő képviseli a törvényt és egészben véve nem kell
törődnie mellékes üzetekkel, de ismétlem, bizonyos esetek-

ben ezen mellékes nézeteknek nagy jelentősége van és maga a bíró is örködjék a felett, hogy az együgyü vidéki népcsacsogásának felesleges tápanyag ne nyugtassék. És vajjon nem támadhatott-e a naiv vidéki zsidókban mindenféle gondolat, midőn a „Debreczeni Ellenőr“ tudósítója egy július 10-diki tudósításában többek között ezeket írja: „Nem kell felemlitenem, hogy Onódy képviselő ur tizza-eszlárról nem ritkán szeretetreméltó neje társaságában a vizsgáló bíró urnak leggyakoribb vendégei közé tartozik. A képviselő ur egyáltalában a legmelegebben érdeklődik a vizsgálat menete iránt.“

Mi köze van egy magánembernek a dologhoz, eltekintve attól, hogy részéről nem is igen illik, oly feltűnően a bíró közelében forgolódni.

VI.

Naponta újabb tudósítások értekeztek, naponta újabb hírek jöttek, még pedig oly alakban, hogy minden egyes hír elkéseredést idézhetett volna elő, a mi azonban az izgatók bosszuságára még sem akart létre jönni. Mit nem híreszteltek az antisemitikus lapok az újabb felfedezésekről. míg végre az „Ellenőr“ július 10-én Nyiregyházáról a következő táviratot közölte:

„Egy igen illetékes személyiség, ki a vizsgálat állását jól ismeri, ma előttem oda nyilatkozott, hogy minden, mit lapok mint tényt közölnek, pusztán gyanú alapján alapszik. Nincs megállapítva, hogy Eszter meggyilkoltatott, még kevésbé, hogy a gyilkosság a zsidók által történt és legkevésbé, hogy rituális czélból követetett el.

A letartoztattak — kivéve az általános részleteket a gyilkosságra nézve — még nem is hallgatattak ki Vallomásaikról szóló hírt tehát tökéletesen alaptalan.”

Igy állt az ügy a hetekig tartó vizsgálat után! Még nem volt megállapítva, hogy Solymosi Eszter egyáltalában meggyilkoltatott-e; és, nem igen fogok tévedni, ha azon nézetnek adok kifejezést, hogy a dolog még ma sem haladt előbbre. **Egy rituális gyilkosság nem állapítható meg, mivel-hogy az ilyen a zsidóknál egyáltalában lehetetlen.**

Vajjon Solymosi Ester egyáltalában meggyilkoltatott-e?

Talán igen, talán nem, talán zsidók, talán kathalikuskok, talán evangélikusok, talán a gyanúsított sakter által. Talán az a hír való, hogy a leány a zsinagógában illedemetlenül viselte magát, mi miatt a sakter oly ütést mért reá, hogy halva összerogyott.

De mind ez csak feltevés és nézet. Ezeket tisztázni és a bűnöst, ha egyáltalában feltalálható, megbüntetni a bíró feladata; csak hogy azon személyeknek, kiknek ezen szent feladat jutott osztályrészül, nem szabad egy dajka mese befolyása alatt állani. A tiszta eszlári gyanúsítottak oly kínos precedurának voltak alávetve, hogy Hoszter rablógyilkosnak sorsát meg irigyelhatték. A büneset végtargyalása be fogja bizonyítani, hogy mennyire vétettek a humanitás és az evangélium szelleme ellen, miután a tiszta eszlári esetet oly hoszszúra nyújtották és nem igyekeztek azon agyrémeket eloszlatni, melyeket roszakarát és szellemi korlátoltság hozott létre.

Dr. BALLAGI GÉZA.

